

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνοπτική έκθεση πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1983

1. Συνεχίσθηκε ἡ μικροφωτογράφηση ἐγγράφων ποὺ βρίσκονται σὲ ξένα κρατικά ἀρχεῖα καὶ ἀφοροῦν τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰώνα. Παραλήφθησαν : α') ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Γαλλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν (Quai d'Orsay) μικροταινίες 56 τόμων ἐγγράφων, οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν στὶς ἀρχεϊακὲς σειρὲς Nouvelle Série - Grèce, Nouvelle Série - Turquie, Guerre 1914 - 1918... Affaires Financières - Grèce καὶ ἀποτελοῦν κυρίως ἀλληλογραφία τοῦ Ὑπουργείου αὐτοῦ μὲ τὸ Γαλλικὸ Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τὴ Γαλλικὴ Πρεσβεία στὴν Ἀθήνα, τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸ Λονδίνο κατὰ τὰ ἔτη 1897 - 1918· καὶ β') ἀπὸ τὰ κρατικά ἀρχεῖα τῆς Ἀγγλίας (Public Record Office) μικροταινίες 70 τόμων/φακέλων ἐγγράφων, οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν στὶς ἀρχεϊακὲς σειρὲς F. O. 195, 198, 352, 371, 881 καὶ ἀποτελοῦν ἀλληλογραφία τοῦ Foreign Office μὲ τὴ Βρεταννικὴ Πρεσβεία στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ μὲ βρεταννικὰ προξενεῖα στὴν Ὄθωμανικὴ Αὐτοκρατορία κατὰ τὰ ἔτη 1825 - 1897, καθὼς καὶ μὲ τὴ Βρεταννικὴ Πρεσβεία στὴν Ἀθήνα κατὰ τὸ 1946. Παραλήφθησαν ἐπίσης : ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Γαλλικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν φωτοαντίγραφα τοῦ "Inventaire du fonds Emile Desages" καὶ τοῦ "Inventaire de la série Z, Europe 1918 - 1940, Grèce"· ἀπὸ τὰ κρατικά ἀρχεῖα τῆς Ἀγγλίας μικροταινίες τῆς Ionian Gazette (1819 - 1823) καὶ μικροδελτία τοῦ κατ' ἔτος ἀνανεούμενου ὁδηγοῦ τοῦ Public Record Office (Current guide)· ἀπὸ τὴν British Library τοῦ Λονδίνου μικροταινίες τῆς ἐφημερίδας «Νεολόγος» (1871 - 1892)· καὶ ἀπὸ τὰ ἀμερικανικά ἀρχεῖα (National Archives - Washington) ἀντίγραφα μικροταινιῶν ποὺ περιέχουν ἐγγράφα τῶν ἐτῶν 1888 - 1920 μικροφωτογραφημένα ἀπὸ τὰ γερμανικά ἀρχεῖα. Οἱ μικροταινίες καὶ τὰ μικροδελτία καταγράφηκαν στὸ βιβλίον μικροταινιῶν τοῦ Κέντρου καὶ ἔγιναν νέες παραγγελίες μικροφωτογραφήσεως ἀρχεϊακοῦ ὕλικου.

2. Συνεχίσθηκε ἡ λεπτομερὴς ἀποδελτίωση τῆς μικροφωτογραφημένης ἀλληλογραφίας τοῦ Foreign Office μὲ τὴ Βρεταννικὴ Πρεσβεία καὶ τὰ βρεταννικὰ προξενεῖα στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἔτη 1827 - 1905 (σειρὰ F.O. 32, φάκελοι 770), ἡ ὁποία συνίσταται στὴ σύνταξη ἐπιτομῶν (κατὰ ἐγγραφο) ποὺ προορίζονται νὰ ἀποτελέσουν πολύτομο δημοσίευμα στὴ σειρὰ «Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας». Εἰδικότερα : ὁλοκληρώθηκε ἡ σύνταξη τῶν εὐρετηρίων (χρονολογικοῦ, ἀποστολέων - παραληπτῶν καὶ ἀλφαβητικοῦ) τῶν ἐπιτομῶν ποὺ ἀφοροῦν τὰ ἐγγράφα τῶν ἐτῶν

1836 - 1837 και θα αποτελέσουν τον τόμο Γ' του δημοσιεύματος, επίκειται δὲ ἡ ἔναρξὴ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ τόμου αὐτοῦ· καὶ συνεχίσθηκε ἡ σύνταξις τῶν ἐπιτομῶν πού ἀφοροῦν τὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1840 - 1841 καὶ θα αποτελέσουν τον τόμο Ε' τοῦ δημοσιεύματος.

3. Ἄρχισε ἡ ἐκτύπωση τοῦ τόμου Α' τοῦ Ἀρχείου Ἰωάννη Κωλέττη, στὸν ὁποῖο θα περιληφθοῦν 665 ἔγγραφα καὶ κατάστιχα τῶν ἐτῶν 1788 - 1824. Ἀπὸ τὸ ὕλικὸ αὐτὸ τὰ ἔγγραφα τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου (ὀμολογίες, συμφωνητικά, τίτλοι ἰδιοκτησίας κ.λπ.) καὶ τὰ κατάστιχα ἀναφέρονται κυρίως σὲ θέματα οἰκονομικῆς φύσεως τῆς οἰκογένειας Κωλέττη καὶ ἰδιαιτέρα τῶν ἀδελφῶν Ἰωάννη καὶ Χρήστου, πρὶν ἀπὸ τὴν ἔκρηξι τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἔγγραφα στὴν Ἐπανάσταση τῆς Ἠπείρου, στὴ φυγὴ τῆς οἰκογένειας ἀπὸ τὸ Σιράκο καὶ τὴ μετέπειτα τύχη τῆς, στὴ δραστηριότητα τοῦ Ἰωάννη Κωλέττη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ σὲ ἄλλα γεγονότα τῆς περιόδου αὐτῆς.

4. Συνεχίσθηκε ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἐγγράφων τῶν τόμων Α' καὶ Β' τοῦ προγραμματισμένου ἀπὸ τὸ Κέντρο δημοσιεύματος στὸ ὁποῖο θα περιληφθοῦν in extenso οἱ ἐκθέσεις τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἀγγλίας στὴν Πρέβεζα William Meyer (1819 - 1832), οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται κυρίως σὲ γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ ὁλοκληρώθηκε ἡ σύνταξις τῶν περιλήψεων τῶν ἐγγράφων πού θα αποτελέσουν τον τόμο Α' τοῦ δημοσιεύματος.

5. Συνεχίσθηκε ἡ σύνταξις τοῦ προγραμματισμένου ἀπὸ τὸ Κέντρο νὰ ἐκδοθεῖ στὴ σειρά «Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας» περιγραφικοῦ καταλόγου τῶν ἐγγράφων πού περιέχονται στὴ μικροφωτογραφημένη σειρά τῶν γαλλικῶν ἀρχείων "Correspondance Politique - Grèce" (1707 - 1895, τόμοι 134), ἡ ὁποία περιλαμβάνει κυρίως τὴν ἀλληλογραφία τοῦ Γαλλικοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν μὲ τοὺς διπλωματικούς ἐκπροσώπους του στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 19ο αἰῶνα. Εἰδικότερα : συντάχθηκε ὁ περιγραφικὸς κατάλογος τῶν ἐγγράφων τῶν τόμων 6 - 10 (Ὀκτ. 1828 - Δεκ. 1830)· καταρτίσθηκε τὸ χρονολογικὸ εὔρετῆριον καὶ τὸ εὔρετῆριον ἀποστολέων-παραληπτῶν τῶν τόμων αὐτῶν· καὶ καταρτίσθηκε τὸ εὔρετῆριον τόπων προελεύσεως τῶν ἐγγράφων τῶν τόμων 1 - 10 (1707 - 1830).

6. Ἄρχισε ἡ μεταγραφή τοῦ περιεχομένου τοῦ κώδικα Ἀλεξάνδρου Ρίζου Ραγκαβῆ (1809 - 1892), τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδοσις ἔχει προγραμματισθεῖ ἀπὸ τὸ Κέντρο.

Ὁλοκληρώθηκε ἡ ἀρίθμηση καὶ ἡ καταγραφή στὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς χειρογράφων τοῦ Κέντρου τοῦ ἀρχεῖου ὕλικου πού περιέχεται στὰ κατάλοιπα ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογένειας Ραγκαβῆ (Ἰακωβάκη, Καρολίνας, Κλέωνος, Δωροθέας, Εὐγενίου, Αἰμιλίου, Αἰμιλίας, Ἑλένης, Ζωῆς κ.λπ.).

7. Ἄρχισε ἡ ταξινόμηση τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρίζου Παγκαβῆ (1880 - 1972)· ταξινομήθηκαν τὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1906 - 1912, περιεχόμενα στὸ τμήμα τοῦ ἀρχείου ποῦ ἐπιγράφεται «Ἀρχεῖο Ὑπάτης Ἀρμοστείας Κρήτης».

Παραλήφθηκαν ἀπὸ τὸ Λονδῖνο τρεῖς κασσέτες μὲ μαγνητοφωνημένα σχόλια τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρίζου Παγκαβῆ (1880 - 1972), ἀναφερόμενα σὲ γεγονότα τῶν ἐτῶν 1936 - 1941, καθὼς καὶ δακτυλογραφημένη μεταγραφή τῶν σχολίων ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του.

8. Συνεχίσθηκε ἡ σύνταξη «χρονολογικῆς ἀναγραφῆς» τῶν γεγονότων τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου τὰ ὁποῖα διαδραματίσθηκαν στὴν Ἑλλάδα ἢ καὶ σὲ ἄλλες περιοχὲς (Μ. Ἀνατολή κ.λπ.) ἀλλὰ εἶχαν ἄμεση σχέση μὲ τὸν ἑλληνισμό. Ἡ ἐργασία στηρίζεται σὲ ἀρχεῖα ὑλικά καὶ σὲ ἄλλες ἀνέκδοτες ἢ ἐκδεδομένες πηγές.

9. Συνεχίσθηκε ὁ καταρτισμὸς ἱστορικῆς βιβλιογραφίας γιὰ τὸ νεώτερο ἑλληνισμό ἀπὸ τὸ 1800 καὶ ἐξῆς μὲ σύνταξη δελτίων κατὰ συγγραφεῖς καὶ εὐρετηρίαση τῶν δημοσιευμάτων ἀπὸ ἀποψη ὀνοματολογικῆ, πραγματολογικῆ καὶ χρονολογικῆ.

10. Συνεχίσθηκε ἡ σύνταξη δελτιοκαταλόγου τῆς βιβλιοθήκης κατὰ συγγραφεῖς καὶ καθ' ὕλην, καθὼς καὶ ἡ ἐπισήμανση σὲ ἑλληνικά καὶ ξένα ἔντυπα δημοσιευμάτων ποῦ ἐμπίπτουν στὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Κέντρου.

11. Καταρτίσθηκε κατάλογος ἱστορικῶν γεγονότων καὶ προσωπικοτήτων γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ ἡμερολογίου τῆς UNESCO.

12. Στὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς ἐντύπων τοῦ Κέντρου καταγράφηκαν, γιὰ τὴ Βιβλιοθήκη, 126 δημοσιεύματα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ περιοδικά.

13. Κατὰ τὸ 1983 ἐτέθη στὴ διάθεση ἐρευνητῶν ποῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴ σύνταξη διδακτορικῶν διατριβῶν ἢ ἄλλων ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν μελετῶν ὑλικὸ ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῆς οἰκογένειας Παγκαβῆ καὶ Ἰωάννη Κωλέττη, καθὼς καὶ ὑλικὸ ἀπὸ τὰ ἀγγλικά καὶ τὰ γαλλικά ἀρχεῖα ποῦ βρίσκονται στὸ Κέντρο σὲ μικροταινίες.

14. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ πραγματοποιήθηκαν συνεδριάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου, κατὰ τίς ὁποῖες συζητήθηκαν μεθοδολογικά καὶ ἄλλα θέματα σχετικὰ μὲ τὴ δράση τοῦ Κέντρου καὶ γενικότερα τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα.

15. Ἡ Διευθύντρια τοῦ Κέντρου κ. Βασιλικὴ Πλαγιανάκου - Μπεκιάρη, κατὰ τὴ διάρκεια ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς στὸ Παρίσι (23/8 - 22/9), ἐπισήμανε ὑλικὸ νεοελληνικῆς ἱστορίας στὰ κρατικά ἀρχεῖα τῆς Γαλλίας¹, τὸ ὁποῖο πρόκειται

1. Βλ. σ. 697.

νά μικροφωτογραφηθεῖ ἀπὸ τὸ Κέντρο. Ἡ συντάκτις τοῦ Κέντρου κ. Ἑλένη Μπελιᾶ ἔλαβε μέρος στὸ συνέδριο «Κοραΐς - Χίος» (11 - 15 Μαΐου) μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Οἱ ἀπόψεις τοῦ Κοραΐ διὰ τὴν ὀργάνωση τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τους κατὰ τὴν Ἐπανάσταση καὶ τὴν Καποδιστριακὴ περίοδο». Ὁ συντάκτις τοῦ Κέντρου κ. Εὐθύμιος Σουλογιάννης ἔλαβε μέρος στὸ Δ' Πανελλήνιο Ἱστορικὸ Συνέδριο (Θεσσαλονίκη, 27 - 30 Μαΐου) μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Ἀρχαϊκὲς καὶ ἄλλες πηγὲς γιὰ τὴν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀλεξάνδρειας - Αἰγύπτου τὰ τελευταῖα 150 χρόνια», στὸ Α' Συνέδριο Ἑλληνοαραβικῶν σπουδῶν (Ἀθήνα, 20 - 23 Ἰουνίου) μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Une première contribution aux relations culturelles entre la Grèce et l'Égypte (1859 - 1980)», καὶ ἐπισκέφθηκε, στὰ πλαίσια τῶν διμερῶν μορφωτικῶν ἀνταλλαγῶν τοῦ Ἰπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Βουλγαρίας γιὰ ἐνημέρωσή του σὲ θέματα ὀργανώσεως καὶ συντηρήσεως ἀρχαίων, ὀργανώσεως βιβλιοθηκῶν κ.λπ.

Ἀθήνα, 8 Δεκεμβρίου 1983

Ἡ Διευθύντρια

Β. Πλαγιανάκου - Μπεκιάρη